

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 12/2004 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lagar
om ändring av lagen om pension för lantbruks-
företagare samt 13 och 22 § i lagen om olycks-
fallsförsäkring för lantbruksföretagare**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 september 2004 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare samt 13 och 22 § i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (RP 159/2004 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Jaakko Hannula, social- och hälsovårdsministeriet
- byråchef Kirsti Taattola, Institutet för arbetshygien
- sakkunnig Sinikka Huhtala, Finlands Kommunförbund
- biträdande direktör Teuvo Siitonen, Lantbruksföretagarnas Pensionsanstalt
- sektionschef Maire Lumiaho, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att ett register över besök på jordbrukslägenheter inom ramen för företagshälsovården för lantbruksföretagare inrättas i Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Registret gör det lättare att genomföra gårdsbesök i enlighet med den plan som uppgjorts för företagshälsovården. Med hjälp av registret är det möjligt att följa upp hur gårdsbesöken har genomförts och att styra lantbruksexperternas deltagande i dem. Med hjälp av besöksregistret effektiviseras även

rådgivningen till lantbruksföretagare om arbetarskydd och hälsorisker.

Förslaget ökar inte statens kostnader för olycksfallsförsäkringssystemet för lantbruksföretagare, men påför Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt nya uppgifter. Av den orsaken hänför sig propositionen till budgetpropositionen för 2005 och avses bli behandlad i samband med den. Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och annan utredning finner utskottet propositionen nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Enligt olycksfall- och yrkessjukdomsstatistiken löper lantbruksföretagare i snitt större risk att insjukna i arbetsrelaterade yrkessjukdomar och drabbas av arbetsolycksfall. Företagshälsovården spelar en avgörande roll i arbetet på att minska arbetsolycksfall och yrkessjukdomar och upprätthålla lantbruksföretagarnas arbetsförmåga.

Det är frivilligt för lantbruksföretagare att ansluta sig till företagshälsovården. Cirka 37 000, dvs. något under 40 procent av lantbruksföretagarna, omfattas av företagshälsovården. För att uppmuntra lantbruksföretagare att gå med i företagshälsovården tillkom 1999 en bestämmelse om att de lantbruksföretagare som omfattas av företagshälsovården får 20 procents rabatt på sin olycksfallsförsäkringspremie. Hälsovårdscentralernas gårdsbesök är avgiftsfria för lantbruksföretagarna och staten betalar ersättning för besöken till den kommun eller samkommun som är huvudman för hälsovårdscentralen.

Inom företagshälsovården för lantbruksföretagare hör gårdsbesöken till de viktigaste insatserna för att förebygga yrkessjukdomar och olyckor. Företagshälsovården byggs upp utifrån det som under besöken konstaterats om arbetsförhållandena och de hälsorisker arbetsförhållandena ger upphov till. Gårdsbesöken är ytterst viktiga när det gäller att tillhandahålla förebyggande företagshälsovårdstjänster och upptäcka när en lantbruksföretagare behöver yrkesinriktad rehabilitering.

Under fyraårsperioden 2000—2003 gjordes totalt ca 14 000 gårdsbesök. Enligt god företagshälsovårdspraxis ska ett gårdsbesök göras på varje ny gård som ansluter sig till företagshälsovården och därefter vart fjärde år. Under de senaste åren har ungefär hälften av de periodiska gårdsbesöken genomförts men detta anses inte räcka till för måluppfyllelse inom företagshälso-

vården. Det förekommer stora regionala skillnader i gårdsbesöksfrekvensen och omfattningen av lantbruksexperters medverkan varierar.

Tanken bakom det nya gårdsbesöksregistret är att besöken ska bli regelbundna och yrkesövergripande expertis anlitas för dem. Det är viktigt att en lantbruksexpert som känner till produktionsbranschen är med på besöken särskilt för att arbetsförhållandena ska kunna förbättras och arbetsmiljörisker undanröjas.

Om risken för yrkessjukdomar och olyckor inom lantbruket ska fås att minska måste företagshälsovården absolut effektiviseras och utsträckas till så många lantbruksföretagare som möjligt, menar utskottet. I den föreliggande propositionen ges Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt i uppgift att upprätthålla ett register över gårdsbesök inom ramen för företagshälsovård för lantbruksföretagare. Registret används för att följa upp hur gårdsbesöken har genomförts och för att få med lantbruksexperten på besöken. Utskottet tycker att det behövs ett gårdsbesöksregister och menar att registret kan bidra till en effektivare företagshälsovård för lantbruksföretagare och därmed till att upprätthålla lantbruksföretagarnas arbetsförmåga.

Meningen är att registret ska användas för att effektivisera rådgivningen till lantbruksföretagare om hälsorisker i arbetsmiljön och om arbetarskydd. Utskottet vill alldeles särskilt poängtera företagshälsovårdens rådgivande och styrande funktion och anser att Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt i sin information bör fokusera på god praxis som tagits fram i samråd med lantbruksföretagaren och på positiva erfarenheter från verksamheten. För att skingra misstron mot registret gäller det att informera om vad uppgifterna i registret används till och inskräpa att registeruppgifterna om iakttagelser under gårdsbesök och rekommendationer med anledning av dem inte påverkar behandlingen av exempelvis ansökningar om olycksfallsersättning eller pension.

I lagförslaget står det att Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt ska bidra till att företagshälso-

sovårdsverksamheten för lantbruksföretagare förverkligas effektivt. Enligt erhållen utredning avses med bestämmelsen att pensionsanstalten ska främja företagshälsovården genom att informera, förhandla, komma med åtgärdsförslag, koordinera och försöka få till stånd frivilligt samarbete. Avsikten är inte att ge Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt någon som helst normgivningsrätt visavi tillhandahållandet av företagshälsovård eller rätt att bestämma över dem som producerar företagshälsovårdstjänster. Be-

stämmelsen avser inte heller att ingripa i kommunernas lagfästa skyldighet att ordna företagshälsovårdstjänster.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 22 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml
medl. Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /cent
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Pehr Löfv /sv

Markus Mustajärvi /vänst
Terhi Peltokorpi /cent
Leena Rauhala /kd
Jukka Roos /sd
Tero Rönkä /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.